

# SOCIETATEA DE ISTORIE ȘI ARHEOLOGIE A COMITATULUI HUNEDOARA. PRIMII ANI DE ACTIVITATE (1880 – 1881)

Gheorghe Firczak

Societatea de istorie și arheologie a Comitatului Hunedoara a reușit să desfășoare o activitate intensă, vreme de peste trei decenii, pe baza cercetării științifice și a colaborării culturale cu diverse societăți și instituții<sup>1</sup>.

Funcționarea ei nu a cunoscut piedici cu toate că statutul, față de forma inițială, a trebuit să sufere unele mici modificări cerute de autoritățile centrale de la Budapesta. Ministerul de Interne nu a permis alegerea membrilor de onoare, din străinătate, fără avizul său<sup>2</sup>. S-au făcut modificările de rigoare, fiind trimise spre aprobare<sup>3</sup>. În ianuarie 1881 sosește răspunsul la aprobările cerute, care au fost avizate<sup>4</sup>.

Scopul societății și modalitățile lui de funcționare sunt reafirmate de secretarul ei, profesorul Robert Kun, astfel: „*Távol van tőlünk nemzetiségi politikát üzni; a politika ugy mint a nemzetiségi kérdések feszegetése a társulat működési körán kívül esik. Mi csak történeti igazságokat kutatunk, azokat hirdetjük, tekintet nélkül arra, tetszenek-e valakinek vagy nem; nekünk kedveznek-e vagy másoknak*”<sup>5</sup>.

Cercetarea arhivei societății, a lucrărilor publicate în anuare, efort asumat de noi, va dovedi dacă afirmațiile secretarului s-au materializat în timp, în ce măsură adevărul istoric a constituit un mijloc de exprimare în cele peste trei decenii de activitate. Au existat însă, și puncte de vedere, exprimate după aproape un secol, care au considerat că scopul înființării societății a fost acela de a demonstra continuitatea daco-romană pe meleagurile hunedorene<sup>6</sup>. Desigur, această opinie este în mare măsură neconformă cu realitatea, dacă privim cu atenție și opinia unor contemporani.

Într-o scrisoare, datată 2 februarie 1885, Francisc Hossu Longin îi relatează lui Nicolae Densușianu că difuzarea lucrării sale, „*Revoluțiunea lui Horea*”, va

---

1. Ion Frățilă, Nicolae Wardegger, *Societatea de Istorie și Arheologie a Comitatului Hunedoara*, în „*Revista Arhivelor*”, XXII, 2, 1970; Gheorghe Firczak, Rodica Andruș, *Bibliografia Anuarului Societății de Istorie și Arheologie a Comitatului Hunedoara*, în „*Sargetia*”, XXV, 1992-1994, p. 911-939.

2. „*Hunyad*”, IV, nr. 4/6 nov. 1880, p. 1-2.

3. Robert Kun, *A társulat megalakulásának rövid története sa társulati évből kifejtett működésének vázlata* (Scut istoric al înființării societății și rezumatul activității de timp de un an), în „*A Hunyadmegyei Történelmi Társulat Évkönyve*” (Anuarul Societății de Istorie și Arheologie a Comitatului Hunedoara – se va cita în continuare prescurtat HTRTE), Budapesta, I, 1882, p. 149; „*Hunyad*”, IV, nr. 51/18 dec. 1880, p. 3.

4. Robert Kun, *op. cit.*, în HTRTE, I, p. 150; „*Hunyad*”, V, nr. 2/8 ian. 1881, p. 1.

5. „Este departe de noi gândul să promovăm o politică națională; atât politica cât și problema națională ies din sfera preocupării societății. Noi nu căutăm decât adevărul istoric, pe acela îl facem cunoscut fără a ține seama, dacă place sau nu cuiva, dacă ne este nouă favorabil sau altora”. Robert Kun, *op. cit.*, în „*HTRTE*”, I, p. 158.

6. Maria Sălceriu, *Figuri reprezentative ale culturii hunedorene la sfârșitul secolului al XIX-lea*, în „*Sargetia*”, XIII, 1977, p. 592.

stârni agitație printre membrii Societății de Istorie și Arheologie a Comitatului Hunedoara. El o caracterizează ca pe o societate a „*falsificatorilor de documente și date istorice...*”<sup>7</sup>.

Organizarea societății a fost foarte exactă, și riguroasă, fapt demonstrat de tipăriturile realizate. Ea avea în mai 1880, 37 de membrii fondatori, 162 membrii activi și 318 membrii susținători pentru ca după un an de activitate să aibă 42 de membrii fondatori, 175 de membrii activi și 321 de membrii susținători<sup>8</sup>. Diferențierea între aceste categorii se face în funcție de cotizația plătită<sup>9</sup>.

Membrii fondatori activi și susținători provin din 126 de localități conform cu tabelul prezentat în Anexa nr. 1. Am constatat că aceștia reprezintă circa 43 de ocupații.

În lista membrilor, deși statutul nu prevede așa ceva descoperim și patru membri colectivi: *Hunyadi Első Takarékpénztár*, Hațeg<sup>10</sup>, *Rudai 12 Apostoli Bányatársulat*<sup>11</sup>, *Szászvárosi Takarékpénztár*<sup>12</sup>, *Fehérvizi ev. ref. egyház*<sup>13</sup>. Surprinzător este că drepturile lor ca și obligațiile sunt identificate cu cele ale persoanelor fizice.

Organul suprem al societății este Adunarea generală, formată din totalitatea membrilor săi, care controlează și îndrumă întreaga activitate, atât a organismelor societății cât și a membrilor săi<sup>14</sup>.

În perioada dintre Adunările Generale, activitatea societății este condusă de Comitetul Director și de funcționarii societății: președintele, vicepreședintele, secretarul, bibliotecarul, casierul, juristul și directorul muzeului<sup>15</sup>.

Președintele societății în perioada analizată de noi a fost Géza Kuun<sup>16</sup>. Nu a fost ales întâmplător, fiind locuitor al comitatului cu reședința la Mintia<sup>17</sup>, caracterizat cu generozitate de un contemporan al său, ca personalitate importantă. Francisc Hossu-Longin menționează în memoriile sale: „...*contele Kun Geiza, renumitul arhiolog și literat maghiar cu nume european...*”<sup>18</sup>. Géza Kuun s-a născut la Sibiu la 28 decembrie 1837 și a decedat la Budapesta la 9 aprilie 1905. Între anii 1856-1858 a fost profesor la Universitatea din Budapesta, titular al cursurilor de arheologie și limbi clasice. La Göttingen, timp de doi ani 1858-1859 se specializează cu profesorul Ewald în istoria semitelor. Prima sa

7. Ioachim Lazăr, *Atitudini și acțiuni politice hunedorene între anii 1875-1900*, în „*Restituiri*”, II, Deva, 1994, p. 187.

8. Robert Kun, *op. cit.*, în „*HTRTÉ*”, I, p. 159.

9. Gheorghe Firczak, *Societatea de Istorie și Arheologie a Comitatului Hunedoara, Primii ani de activitate*, în „*Sargetia*”, XXI, XXIV, 1988-1991, p. 824.

10. Prima Casă de Economii hunedoreană, Hațeg; *A Hunyad megyei tört. és rég. társulat tagjai – tisztikara – választmányának névsora*. (Tabelul nominal cu membrii, funcționarii și membrii Comitetului Director ai Societății de Istorie și Arheologie a Comitatului Hunedoara – în continuare se va cita prescurtat) în „*HTRTÉ*”, I, p. 179, poziția 227.

11. Societatea Minieră 12 Apostoli, Ruda; *Ibidem*, p. 185, poziția 443.

12. Casa de economii Orăștie; *Ibidem*, p. 187, poziția 485.

13. Parohia Reformată Râu – Alb; *Ibidem*, p. 178, poziția 165.

14. Gheorghe Firczak, *op. cit.*, p. 824-825.

15. *Ibidem*, p. 825.

16. *A hunyadmegyei ...* (Tabelul nominal...), în „*HTRTÉ*”, I, p. 189.

17. *Ibidem*, p. 182, poziția 305.

18. Francisc Hossu-Longin, *Amintiri din viața mea*, Cluj-Napoca, 1977, p. 207.

lucrare o publică în anul 1857, „*A sémi nyelvmódrol*” (Despre limbile semite) în revista „*Magyar Nyelvészet*” (Lingvistica Maghiară). Timp de un deceniu, din 1865 publică numeroase alte studii despre limbile semite, de arheologie și despre moabiți. A studiat și limba turcă.

Pentru meritele sale științifice a primit titlul de Doctor Honoris Causa al Universităților din Leiden și din Cluj<sup>19</sup>.

Vicepreședintele societății dr. Ferencz Solyom – Fekete<sup>20</sup> a fost locuitor al Devei, fiind președintele Tribunalului Regal al Comitatului Hunedoara<sup>21</sup>. El a fost cel care, în 1879, a organizat și condus comitetul de inițiativă pentru înființarea societății și a lansat în acest sens un apel în presă<sup>22</sup>. S-a născut la Voivozi (județul Bihor) la 1 octombrie 1839. A trecut în neființă la 2 august 1906, la Deva. A fost succesiv avocat, consilier regal, iar din anul 1875 președinte de tribunal. La Oradea, prin grija și susținerea sa, a apărut cotidianul „*Bihor*”<sup>23</sup>. Datorită atitudinii exprimate, contemporanii săi români scriu cu rezerve despre el. Un anume György Szatmáry a emis o teorie, că românii hunedoreni nu ar fi de fapt români și că este necesară remaghiarizarea lor. Se pare că vicepreședintele societății a participat din plin la aceste acțiuni<sup>24</sup>. În secondează îndeaproape Lajos Réthi, membru al Consiliului Director<sup>25</sup>. Acesta este inspector școlar, locuitor al Devei<sup>26</sup>.

Chiar din statut reiese că sarcina cea mai complexă o are secretarul societății care întocmește procesele verbale ale tuturor ședințelor, întreține corespondența și, poate cea mai importantă sarcină, supraveghează activitatea științifică și este redactorul Anuarului<sup>27</sup>. Acest rol a fost îndeplinit de profesorul Robert Kun<sup>28</sup>. În mometul preluării calității de secretar funcționa la Liceul Real din Deva<sup>29</sup>. S-a născut la 21 februarie 1842 pe Margit-Sziget (Insula Margareta) și a decedat la Deva, la 12 aprilie 1897. Cariera de profesor la Deva și-a început-o în anul 1878. A desfășurat o muncă de cercetare în istorie, fiind cel care a publicat documentele militare ale Arhivelor din Sibiu despre Răscoala lui Horea. Din 1877, la Deva, a editat ziarul săptămânal „*Hunyad*”<sup>30</sup>.

Bibliotecarul societății a fost Pál König, și el profesor la Liceul Real din Deva<sup>31</sup>. S-a născut la 30 iunie 1853, la Révkomárom (Ungaria). Din 1877 a funcționat ca profesor la Deva. A publicat o serie de manuale de istorie, dar și

19. *Révai Nagy Lexikona* (RNL), Budapesta, XII, 1915, p. 374-375.

20. *A hunyadmegyei ...* (Tabelul nominal...), în „*HTRTÉ*”, I, p. 189.

21. *Ibidem*, p. 186, poziția 459.

22. Arhivele Statului Deva, (ADN), fond *Societatea de Istorie și Arheologie a Comitatului Hunedoara*, dos. 1/1879.

23. *RNL*, XVIII, Budapesta, 1925, p. 17.

24. Francisc Hossu-Longin, *op. cit.*, p. 113.

25. *A hunyadmegyei ...* (Tabelul nominal...), în „*HTRTÉ*”, I, p. 189.

26. *Ibidem*, p. 185, poziția 432.

27. Gheorghe Firczak, *op. cit.*, p. 825.

28. *A hunyadmegyei ...* (Tabelul nominal ...), în „*HTRTÉ*”, I, p. 189.

29. *Ibidem*, p. 182, poziția 303.

30. *RNL*, XII, Budapesta, 1915, p. 387.

31. *A hunyadmegyei ...* (Tabelul nominal ...), în „*HTRTÉ*”, I, p. 189.

32. *Ibidem*, p. 181, poziția 290.

importante studii: „*Ulpia Traiana Augusta Colonia Dacica Sarmizegetusa Metropolis, Dacia fŕvárosa*” (UTS Capitala Daciei Romane) la Budapesta în anul 1891 și „*Dacia provincia Augusti*”, 2 vol., la Nagybecskerek, în anul 1893<sup>33</sup>.

Casierul societății a fost Gergely Lengyel<sup>34</sup>, farmacist din Deva<sup>35</sup>.

Juristul societății a fost dr. Lazăr Petco<sup>36</sup>, avocat din Deva<sup>37</sup>. Personalitate importantă a intelectualității românești hunedorene, este amintit în memoriile sale de către Francisc Hossu Longin. Îl prezintă ca pe un bun avocat, care l-a ajutat în reprimirea fratelui său, Alessandru Hossu Longin la Colegiul Terezian<sup>38</sup>. O prezentare mult mai amplă și mai generoasă îi face Victor Șuiaga. S-a născut în anul 1835, la Băița, Comitatul Zarand dintr-o vechi familie de mineri. A urmat liceul latin la Sibiu, apoi Academia de Drept din același oraș. După absolvire a fost protonator al comitatului Zarand, la Baia de Criș. Se stabilește la Deva, autorul neprecizând anul, oricum înainte de 1880. Începe cariera de avocat, activând concomitent pe tărâm economic, politic și cultural. A fost deputat în Dieta de la Cluj în 1865, apoi în cea de la Pesta (1865-1868). A fost director al Despărțământului din Deva al Astei (1876-1880). În anul 1887 s-a mutat la Arad, unde a și decedat în anul 1895<sup>39</sup>.

Primul director al muzeului, cu statut interimar a fost Gábor Téglás<sup>40</sup>, și el profesor la Liceul Real din Deva<sup>41</sup>. S-a născut la 30 martie 1848 la Broșov și a decedat la Budapesta la 4 februarie 1916. După absolvirea studiilor universitare s-a stabilit la Deva, îmbrățișând cariera de profesor, fiind și director la Liceul Real în perioada 1883-1904. A cercetat geologia și istoria naturală a comitatului Hunedoara dar pasiunea sa a fost arheologia, realizând multe cercetări împreună cu Pál König<sup>42</sup>. Preocupările sale sunt multiple, de la preistorie la epoca romană<sup>43</sup>. Francisc Hossu-Longin îl amintește astfel: „*vestit maghiaron arhiolog*”<sup>44</sup>.

Comitetul Director<sup>45</sup> este convocat de președinte și se întrunește, de regulă, în prima săptămână a lunii, la Deva sau în orice alte localitate a comitatului. În perioada mai 1880 - mai 1881 tematica dezbătută a fost diversă, atunci când Comitetul Director s-a întrunit.

O problemă importantă a fost aceea a descoperirii și salvării unor obiecte considerate a avea valoare istorică. În ședința din 11 iunie 1880, vicepreședintele Ferencz Solyom-Fekete arată că la Grădiște s-a descoperit un mozaic, doi lei

33. *FINL*, XI, Budapesta, 1914, p. 648-649; apare citat sub numele Király Pál.

34. *A hunyadmegyei ...* (Tabelul nominal...), în „*HTRTÉ*”, I, p. 189.

35. *Ibidem*, p. 182, poziția 321.

36. *Ibidem*, p. 189.

37. *Ibidem*, p. 184, poziția, 406.

38. Francisc Hossu-Longin, *op. cit.*, p. 211.

39. Victor Șuiaga, *Albumul ASTRA din Deva 1873-1948*, Deva, — 1980, manuscris în colecția Muzeului Civilizației Dacice și Romane Deva, p. 13; Îi mulțumim pe această cale colegului Ioachim Lazăr pentru că ne-a pus la dispoziție lucrarea citată.

40. *A hunyadmegyei ...* (Tabelul nominal...), în „*HTRTÉ*”, I, p. 189.

41. *Ibidem*, p. 187, poziția 502.

42. *FINL*, XVIII, Budapesta, 1925, p. 46.

43. *Enciclopedia istoriografei românești*, București, 1978, p. 321-322.

44. Francisc Hossu-Longin, *Op. cit.*, p. 207.

45. *A hunyadmegyei ...* (Tabelul nominal ...), „*HTRTÉ*”, I, p. 189.

funerari și o statueta feminină. Sándor Tornyai este însărcinat să ducă tratative cu protopopul greco-catolic din Hațeg, Ion Ianza, pentru salvarea și eventual achiziționarea lor. La Vețel s-a găsit un sicriu din piatră, cercetat de Ferencz Solyom-Fekete, Gábor Téglás și Pál König, împreună cu învățătorul din comună Ágoston Dégány. A fost cumpărat de Aladár Szereday. Dorește să-l achiziționeze pentru societate baronul Lajos Josika. La Bretea Română, Karoly Buda știe de două inscripții romane care ar trebui achiziționate<sup>46</sup>.

În ședința Comitetului Director din 5 ianuarie 1881 Sándor Tornyai prezintă mozaicul găsit la Grădiște în grădina lui Ion Munteanu, în anul 1879, toamna. Mozaicul era la o adâncime de 1m, având formă pătrată iar marginile se ridică până la nivelul de călcare al pământului viu, fiind de piatră. Peretele nordic are pe direcția est 0,87m lungime și 0,80m lățime, având scări din care au rămas fragmente mici. Mozaicul are o lungime de 2,87m și o lățime de 2,40m. Este alcătuit din cărămizi bine arse, lungi de 10cm, și late de 2cm. Este întreg, nelipsind nici o piesă din el. Proprietarul a promis că îl va proteja cu un acoperiș temporar. Sándor Tornyai a făcut și un desen frumos al mozaicului<sup>47</sup>.

În ședința din 3 noiembrie 1880 Gábor Téglás arată că a fost la Trestia să descopere locul unde a fost găsit un topor de piatră, dar nu a reușit să-l identifice. Comitetul Director îi cere să continue cercetările. Dumitru Moldovan, proprietar de mină, trimite de la minele din Trestia roci și minereuri<sup>48</sup>.

În ședința din 2 februarie 1881 se menționează că s-a constituit o comisie care să aibă legătura cu locuitorii comitatului prin care li se cere acestora, printre altele, să ajute voluntar la transportarea inscripțiilor preluate de societate<sup>49</sup>. În volumul întâi al Anuarului societății, directorul muzeului prezintă o listă completă a donațiilor și achizițiilor sosite pentru muzeul societății<sup>50</sup>. În ședința din 3 noiembrie 1880, a Comitetului Director, Gábor Téglás fusese însărcinat să le inventarieze pe o listă, astfel încât să se știe de la cine și de unde provin, dacă sunt donații sau achiziții<sup>51</sup>.

Formarea bibliotecii societății a fost un proces lent dar constant. În ședința Comitetului Director mai sus citată, vicepreședintele Ferencz Solyom-Fekete donează volumul întâi al scrierilor lui Kossuth<sup>52</sup>. În ședința din 1 decembrie 1880 președintele Géza Kuun donează bibliotecii, „*Codex Cumanicus*”, editat de Academia Maghiară iar Societatea „*Carpați*” cartea lui Hugo Payer „*Bibliotheca Karpatica*”<sup>53</sup>. În ședința din 4 mai 1881 biblioteca a primit de la Ágoston Tréfort copii după operele lui Albrecht Dürer, realizate de Sándor

46. ASD, fond *Societatea de Istorie și Arheologie a Comitatului Hunedoara*, dos. 2/1880-1914, fila 2; „*HTRTÉ*”, IV, nr. 25/19 iunie, 1880.

47. „*Hunyad*”, nr. 2/8 ian. 1881.

48. *Ibidem*, IV, nr. 45/6. nov. 1880, p. 1-2.

49. *Ibidem*, V, nr. 6/5 febr. 1881.

50. Gábor Téglás, *Az alakulóban levő társulati múzeum számára az első közgyűlés idejéig beérkezett ajándékok és szerzemények* (Donații și achiziții existente la muzeul în formare al societății sosite până la data primei Adunări Generale), în „*HTRTÉ*”, I, p. 162-163.

51. ASD, fond, *Societatea de Istorie și Arheologie a Comitatului Hunedoara*, dos. 2/1880 – 1914, fila 15.

52. *Hunyad* IV, nr. 45/6 nov. 1880, p. 1-2.

53. *Ibidem*, IV, nr. 51/18. dec. 1880, p. 3.

Beszédes, fotografdin Esztergom<sup>54</sup>. Tot în volumul întâi al Anuarului bibliotecarului Pál König prezintă numărul de cărți deține la acea dată<sup>55</sup>.

Pentru orice societate existența sa depinde de mijloacele financiare de care dispune. Starea veniturilor ei se regăsește și în informările prezentate de casier, la ședințele Comitetului Director, cât și în raportul anual întocmit de secretar. Să precizăm că un membru susținător plătește 1 forint anual, un membru activ între 1,50-3 forinți anual<sup>56</sup>. Din totalul membrilor fondatori doar câțiva își permit să plătească anual 100 de forinți: Sámuel Kendeffy, moșier din Cârnești<sup>57</sup>, contele Kocsárd Kun din Geoagiu<sup>58</sup> și contele Géza Kuun din Mintia, președintele societății<sup>59</sup>. În ședința Comitetului Director din 1 decembrie 1880 casierul<sup>60</sup> menționează că s-a adunat o sumă considerabilă din diferite taxe, dobânzi și donații. Președintele propune să fie ajutat de Sándor Szöcs, preot reformat din Deva, membru al Comitetului Director<sup>61</sup>. Peste aproximativ o lună, la următoarea ședință casierul anunță că s-au adunat 424 de forinți și s-au cheltuit 27 de forinți, dar mulți sunt restanțieri la achitarea cotizației. Li se cere să plătească chiar și retroactiv la caseria societății<sup>62</sup>. În raportul secretariatului, din volumul întâi al anuarului, se precizează că bilanțul financiar este de 956 de forinți și 35 de coroane. Ținând cont de numărul membrilor suma ar trebui să fie mai mare, – zice secretarul – mai ales dacă aceștia și-ar plăti cu mai multă conștiinciozitate cotizația<sup>63</sup>.

De la începuturile existenței sale societatea a pus în centrul activității sale problema înființării unui muzeu. În ședința Comitetului Director din 11 iunie 1880 vicepreședintele Ferencz Solyom-Fekete arată că podul Magnei Curia ar putea fi un loc bun pentru depozitarea achizițiilor și donațiilor. Sunt însărcinați Farkas Lázár și Gábor Téglás să vadă dacă într-adevăr corespunde locul iar dacă nu să găsească altul<sup>64</sup>. Tot atunci se menționează că ar fi nevoie și de un paznic pentru viitoarea instituție. Sarcina angajării lui îi revine vicepreședintelui societății și directorului muzeului<sup>65</sup>. La ședința din 1 decembrie 1880 se constată că problema găsirii unei clădiri pentru muzeu a rămas tot nesoluționată<sup>66</sup>. În schimb la ședința din 9 decembrie 1880 președintele arată că a solicitat autorităților destinarea Magnei Curia pentru muzeu. Aprobarea este doar temporară, până autoritățile pot ține cu chirie clădirea și nu au nevoie de ea<sup>67</sup>. Poate că afirmația

54. Robert Kun, *op. cit.*, în „*HTRTÉ*”, I, p. 151.

55. Pál König, *Társulati könyv és levéltár gyarapodásának kimutatása bezárolag az első közgyűlés napjaig* (Constituirea și sporirea inventarului bibliotecii și arhivei Societății până la prima Adunare Generală inclusiv), în „*HTRTÉ*”, I, p. 164-165.

56. *A hunyadmegyei ...* (Tabelul nominal ...), în „*HTRTÉ*”, I, p. 173-188.

57. *Ibidem*, p. 181, poziția 263.

58. *Ibidem*, p. 182, poziția 302.

59. *Ibidem*, poziția 305.

60. „*Hunyad*”, IV, nr. 51/18. dec. 1880, p. 3.

61. *A hunyadmegyei ...* (Tabelul nominal ...), în „*HTRTÉ*”, I, p. 187, poziția 493 și p. 189.

62. „*Hunyad*”, V, nr. 2/8 ian. 1881.

63. Robert Kun, *op. cit.*, în „*HTRTÉ*”, I, p. 157.

64. ASD, fond *Societatea de Istorie și Arheologie a Comitatului Hunedoara*, dos. 2/1880 – 1914, fila 10.

65. „*Hunyad*”, IV, nr. 25/19 iunie 1880.

66. *Ibidem*, IV, nr. 51/18. dec. 1880, p. 3.

67. ASD, fond *Societatea de Istorie și Arheologie a Comitatului Hunedoara*, dos. 2/1880-1914, fila 17.

făcută în ședința din 5 ianuarie 1881 că autoritățile trebuie să susțină moral și material societatea se referă tot la muzeu ca prioritate absolută. De data aceasta este însărcinat Pál König să ia legătura cu ele pentru definitivarea problemei<sup>68</sup>. Se pare că Magna Curia nu era socotit locul cel mai adecvat pentru că președintele este însărcinat în aceeași ședință să găsească temporar un loc de depozitare a inscripțiilor până când Magna Curia se amenajează corespunzător<sup>69</sup>. Situația este alarmantă pentru că în ședința Comitetului Director din 2 februarie 1881 se adoptă un apel către populație în care se solicită și propuneri concrete pentru construirea unui sediu al muzeului pe lângă cel al prefecturii<sup>70</sup>.

Punctul culminant al activității de un an al societății îl constituie Adunarea Generală. În anul 1881 ea a avut loc la 29 mai, începând la orele 9, fiind condusă de președintele Géza Kuun, în prezența a numeroși membrii și oaspeți. Dintre membrii de onoare sunt de față Lajos Arányi, profesor universitar la Budapesta, dr. Henrik Finály, profesor universitar și director al Muzeului din Cluj, dr. Gheorghe Barițiu din Sibiu<sup>71</sup>.

Cuvântarea de deschidere a președintelui face o trecere în revistă a succeselor societății, a audienței pe care a avut-o în rândul locuitorilor comitatului, ceea ce trebuie să fie un imbold pentru viitor<sup>72</sup>. Se referă apoi la problemele arheologiei și ale istoriei vechi. Pământul Ardealului – spune Géza Kuun – a fost locuit de traci, agatârși, daci, carpi, bastarni germanici, goți, gepizi, urmele lor nedispărând cu totul. Cetatea de scaun a regilor daci a fost în comitatul Hunedoara. Din păcate se știu puține încă despre istoria lor, despre construcțiile lor, despre modul cum își împodobeau obiectele, despre locuințele lor, despre modul lor de viață. Nici limba lor nu a fost suficient studiată. Toate acestea trebuie rezolvate de cercetările istorice și arheologice pe care le întreprinde societatea prin membrii săi. Apar și dificultăți pentru că fondul principal de cuvinte al limbii române nu este dacic. El presupune că terminația din numele regelui Decebal este de origine frigiană și înseamnă rege, după spusele lui Hesychos. Apar denumiri dacice de plante, pe lângă cele grecești și romane la Dioscorides, dar compilatorii săi, Appuleius și Madaurensis, nu au mai trecut și denumirile dacice<sup>73</sup>. Ar fi interesant să se poată compara aceste denumiri dacice cu cele din limba română, pentru că această limbă este bogată în denumiri de plante medicinale.

Doi mari savanți români Hașdeu și Cihac au comparat urmele lingvistice dacice cu limba albaneză. Astfel Hașdeu aseamănă dacicul latinizat „*malvensis*”, cu albanezul „*malli*” iar, cuvânt cu cuvânt, – zice Géza Kuun – rezultă Dacia muntoasă.

Și comerțul a fost intens la daci, căci la Micia s-a găsit o inscripție cu „*geniis... commercii*”.

68. „*Hunyad*”, V, nr. 2/8 ian. 1881.

69. ASD, fond *Societatea de Istorie și Arheologie a Comitatului Hunedoara*, dos. 2/1880-1914, fila 20.

70. „*Hunyad*”, V, nr. 6/5 febr. 1881.

71. *Ibidem* V, nr. 23/4 iunie 1881, p. 2.

72. Robert Kun, *op. cit.*, în „*HTRTE*”, I, p. 151-152.

73. *Ibidem*, p. 153.

Există o asemănare mare între obiectele neolitice descoperite în Ardeal și cele găsite la Troia. Sau poate vreun arheolog va găsi aici castre romane<sup>74</sup>.

O altă sarcină a societății este colecționarea documentelor pentru a spori fondul documentar și biblioteca ei. Trebuie cercetate și istoria politică, bisericească, militară, juridică, culturală și literară a comitatului. Trebuie cunoscute vechile familii ale comitatului.

Se poate vorbi despre importanți locuitori ai Devei ca Mátyás Biró, Johannes de Dewa, Gregorius de Dewa, Franciscus de Dewa care au studiat la Universitatea din Cracovia, între anii 1490-1504<sup>75</sup>.

Alocuțiunea președintelui se încheie cu un apel la o muncă susținută, citându-l pe Sallustius, folosind îndemnul acestuia: „*Concordia parvae res crescunt res crescunt, discordia maximae dilabuntur*”<sup>76</sup>.

Secretarul Robert Kun face o trecere în revistă a activității Comitetului Director. Acesta a avut opt ședințe ordinare și una extraordinară. În cadrul tedințelor au prezentat comunicări Zsolia Torma, Pál König, dr. Ferencz Solyom – Fekete, de două ori, și Gábor Téglás<sup>77</sup>. Activitatea de bază au fost istoria și arheologia, care se completează. Succesul societății – spune secretarul – nu poate fi asigurată decât prin unirea eforturilor tuturor celor care vor să lucreze. Deși arată că societatea nu promovează o politică națională, face un apel la sprijinirea eforturilor vicepreședintelui societății, cu documente și acte, pentru a combate teza românilor potrivit căreia aceștia locuiesc neîntrerupt de pe vremea lui Traian în comitatul Hunedoara, că maghiarii au drepturi asupra acestor teritorii<sup>78</sup>.

Menționează, în mod special, că li s-a cerut autorităților ca în noul sediu al prefecturii să se aprobe un spațiu și pentru muzeu<sup>79</sup>.

În concluzie precizează că rezultatele obținute nu sunt deplin satisfăcătoare, dar nici critici prea aspre nu trebuie făcute<sup>80</sup>.

După cele două lucrări de cuvânt președintele, funcționarii și Comitetul Director și-au dat demisia, dar la propunerea lui László Toth, avocat din Deva, membru susținător<sup>81</sup>, demisia nu este primită și aceștia rămân în continuare în funcție.

În a doua parte a Adunării Generale sunt prezentate o serie de comunicări științifice, rezultatul muncii diferiților membri ai societății, unele dintre ele publicate în primul număr al anuarului.

Adunarea Generală, întru-cât nu sunt mijloace financiare pentru a plăti un director al muzeului, îl roagă pe Gábor Téglás să accepte în continuare statutul interinar, ceea ce se și întâmplă.

74. *Ibidem*, p. 154.

75. *Ibidem*, p. 155.

76. *Ibidem*, p. 156.

77. *Ibidem*, p. 158.

78. *Ibidem*, p. 157-158.

79. *Ibidem*, p. 159.

80. *Ibidem*, p. 160.

81. *A hunyadmegyei ...* (Tabelul nominal ...), în „*HTRTÉ*”, I, p. 187, poziția 509.



Se aleg apoi membrii de onoare ai societății, prezența de noi în anexa nr.4.

Dr. Lajos Aranyi propune să se facă demersuri pentru salvarea de la degradare a Castelului Corvineștilor, iar Gábor Téglás pentru salvarea de la degradare a ruinelor cetății Deva. Comitetul Director promite Adunării Generale că va înainta demersurile necesare autorităților comitatului<sup>82</sup>.

Rezultatul activității desfășurate s-a concretizat prin apariția primului număr al anuarului definitivat în anul 1882 prin grija secretarului Rober Kun și tipărit în același an la Budapesta. Este structurat pe două părți. Prima cuprinde studii și comunicări iar a doua aspecte organizatorice ale activității societății.

Prima debutează cu trei comunicări ale Zsófiei Torma, membră a societății<sup>83</sup>, a Comitetului Director, arheolog de prestigiu, eminent cercetător al neoliticului transilvănean<sup>84</sup>. Cea dintâi comunicare a ei este materialul prezentat de la Congresul de Antropologie de la Berlin (1880). Următoarele două prezintă elemente ale preistoriei hunedorene<sup>85</sup>. Nu insistăm asupra lor pentru că activitatea ei de cercetare a neoliticului este bine cunoscută.

A doua lucrare este a vicepreședintelui societății dr. Ferencz Solyom-Fekete despre locuri ungurești și românești în comitatul Hunedoara<sup>86</sup>. El dorește să demonstreze cu orice preț că pământul hunedorean a fost depopulat atunci când maghiarii s-au așezat aici. Argumentează cu documente de pe vremea regelui Ludovic cel Mare (1342-1382), pe care le și publică în anexă la lucrarea sa, în original. Concluzia sa este că fruntașii maghiari preoții și proprietarii au fost forțați să-i primească pe români în mijlocul lor în comitatul Hunedoara, ceea ce a dus la o conviețuire cu consecințe mai bune sau mai rele. Cu timpul populația s-a amestecat și tocmai de aceea consideră el, că este de datoria sa să clarifice trecutul<sup>87</sup>.

Sándor Tornyai prezintă o comunicare despre simbolurile comitatului Hunedoara<sup>88</sup>. Face o trecere în revistă a istoricului și importanței problematicei. Sigiliul Comitatului Hunedoara datează spune autorul din 1490, iar cel mai vechi document este datat 21 iunie 1651. Textul sigiliului este latin: „*Comitatus huniadien: 1490*”, în jurul unui corb cu inelul în cioc, așezat pe o ramură frântă<sup>89</sup>.

Blazoane au fost mai multe, în final fiind adoptat cel al Corvineștilor, în timpul regelui Matei Corvin<sup>90</sup>. La sfârșitul studiului autorul menționează că

82. „*Hunyad*”, V, nr. 23/4 iunie 1881, p. 2.

83. *A hunyadmegyei...* (Tabelul nominal ...), în „*HTRTÉ*”, I, p. 187, poziția 506.

84. Attila László, *Un pionnier de la recherche de la civilisation Turdas, – Vinca: Zsófia Torma*, în „*Banatica*”, 11 Reșița, 1991, p. 37-51.

85. Zsófia Torma, *Hunyadvármegyei őskori történelmihez* (Contribuții la preistoria Comitatului Hunedoara), în „*HTRTÉ*”, I, p. 5-51.

86. Ferencz Solyom – Fekete, *A magyarság és az oláh incolatus Hunyadban* (Locuri maghiare și românești în comitatul Hunedoara), în „*HTRTÉ*”, I, p. 52-78.

87. *Ibidem*, p. 59.

88. Sándor Tornyai, *A hunyadmegyei pecsét és címer* (Sigilii și blazoane hunedorene), în „*HTRTÉ*”, I, p. 79-86.

89. *Ibidem*, p. 81.

90. *Ibidem*, p. 83.

cercetarea lor este o datorie de onoare, deoarece comitatul Hunedoara trebuie să predea urmașilor vechiul sigiliu și vechiul blazon<sup>91</sup>.

Penultima lucrare aparține tot vicepreședintelui societății, dr. Ferencz Solyom – Fekete, și este prezentarea unei cronică<sup>92</sup>. Este vorba de cronică în versuri, de Sándor Nagy scrisă la 1780, după ce în anul 1779 s-a retras la proprietatea sa din Băcia<sup>93</sup>. Tatăl său Ștefan, în timpul revoltei curuților se refugiază în Țara Românească, la București, unde devine căpitan în trupele domnitorului. Moare într-o luptă cu turcii. Mama sa, Elisabeta Nandra, este originară din Clopotiva și își crește singură fiul<sup>94</sup>. Cronicarul devine după absolvirea studiilor de drept, în anul 1747, notarul șef al comitatului Hunedoara<sup>95</sup>.

Cronica prezintă evenimente importante, mai ales privind lupta antihabsburgică. În finalul ei are în anexă o serie de documente.

Ultima lucrare este una de științele naturii, o clasificare și descriere păsărilor din județul Hunedoara<sup>96</sup>. Autorul ei, Ádám Buda, este comisar cadastral, originar din Rea<sup>97</sup>, membru al Comitetului Director.

Activitatea de un an, mai 1880 – 29 mai 1881, a Societății de Istorie și Arheologie a Comitatului Hunedoara se dovedește a fi complexă, multilaterală.

În prim plan se află cercetarea științifică, prin arheologie, istorie, istoria naturală și prin editarea primului număr din anuarul societății. Arheologia evidențiază câteva contribuții, în primul rând pe cea a Zsófiei Torma, subordonată investigării neoliticului transilvănean și circumscrierea sa arealului neoliticului din centrul și estul Europei. Să nu-l uităm pe Gábor Téglás, care timid dar constant își începe periegezele prin comitat, în locuri susceptibile de a fi investigate arheologic. Putem spune că arheologia prin cei doi cercetători mai sus amintiți, cât și prin atitudinea lui Géza Kuun, ca orientalist dar și ca președinte, este, cel puțin public, subordonată doar investigației științifice, lăsând de o parte disputele politice, naționale sau confesionale.

Un al doilea aspect al demersului istoric îl reprezintă investigarea Evului Mediu, a unor discipline auxiliare ale istoriei-sigilografia, heraldica, – de către Ferencz Solyom Fekete și Sandor Tornja. Dacă eforturile lui Tornya sunt mai mult subordonate cercetării istorice, ale lui Ferencz Solyom – Fekete, susținut de Robert Kun și Lajos Réthi sunt evident politizate, astfel încât umbresc în mare măsură activitatea societății, din acest punct de vedere. Aceasta cu atât mai mult cu cât secretarul ei Robert Kun, menționase într-un pasaj citat de noi mai sus, că societatea trebuie și vrea să se mențină cât mai departe de disputele politice și naționale, fapt infirmat de atitudinea lor. Este de notorietate poziția lui Gheorghe Barițiu, care a chemat românii hunedoreni la colaborare cu societatea strict pe tărâm științific, iar apelul său a avut un rezultat substanțial.

91. *Ibidem*, p. 86.

92. Ferencz Solyom – Fekete, *Dévai Nagy Sándor verses emlékirata* (Memoriile în versuri ale lui Nagy Sándor), în „*HTRTÉ*”, I, p. 87-104.

93. *Ibidem*, p. 87.

94. *Ibidem*, p. 88.

95. *Ibidem*, p. 89.

96. Ádám Buda, *Hunyadmegye területén előforduló madarak jegyzete* (Repertoarul păsărilor existente în mediile hunedorene), în „*HTRTÉ*”, I, p. 105-138.

97. *A hunyadmegyei ...* (Tabelul nominal ...), în „*HTRTÉ*”, I, p. 176, poziția 100.

Istoria naturală, din fericire, permite o distanțare a științei de politică. Și în acest context, cât și în planul cercetării activitatea societății pe acest țărm este o reușită, mai ales prin efortul lui Ádám Buda.

În primul an de activitate, cu tot efortul depus, cu toate că cea mai mare parte a persoanelor reprezentând autoritățile locale erau membre ale societății, în frunte cu comitele suprem György Pogany, nu s-a putut găsi un sediu pentru muzeul societății, deși conducerea ei a făcut numeroase demersuri. Problema bibliotecii este complementară cu cea a muzeului, ambele beneficiind de importante donații.

Eforturi deosebite au depus membrii societății pentru protejarea monumentelor istorice: amfiteatrul de la Grădiște (Ulpia Traiana Sarmizegetusa), Castelul Corvineștilor și Cetatea Devei fiind obiectivele lor prioritare. Am exemplificat grija societății și pentru patrimoniul mobil.

Activitatea are o arie largă de răspândire pentru că sunt mulți membrii din localități din afara comitatului Hunedoara și, după cum am arătat, foarte mulți și din rândurile intelectualității române.

Putem spune în concluzie că activitatea de început a Societății de Istorie și Arheologie a Comitatului Hunedoara este benefică științei în general, vieții științifice hunedorene în special, cu rezervele amintite mai sus.

## ANEXA I

Tabelul nominal cu membrii fondatori, activi și susținători ai Societății de Istorie și Arheologie a Comitatului Hunedoara

Nr. crt.	Numele și prenumele ocupația, reședința	ce fel de membru
0	1	2
1.	Acker Józsefné, născută Márkossy Adél, Deva	susținător
2.	Acker József, comerciant Deva	activ
3.	Adler Károly, inginer, Miskolcz	susținător
4.	Ajtai Ferencz, notar șef, Chitid	"
5.	Albert György, Brănișca	"
6.	Albert Imre, preot reformat, Hărău	"
7.	Aisó Sandor, căpitan de honvezi, Deva	activ
8.	Dr. Amlacher Albert, preot reformat, Sebeș	"
9.	Andras Lajos, executor judecătoresc, Pui	susținător
10.	Anghel Ion, învățător ortodox, Brad	"
11.	Apáthy László, primar, Deva	activ
12.	Aranyosi Mihály, proprietar, Limba	susținător
13.	Dr. Arányi Lajos, prof. univ. pensionar, Budapesta	fondator
14.	Babarczy Lukács, prof. șc. populară, Petroșani	susținător
15.	Balázs Farkas, notar, Râu Bărbat	activ
16.	Balász Zsigmond, moșier, Râu Bărbat	"
17.	Balázsi András, notar, Răcășdie	susținător
18.	Balia Aladár, arhivar judecătoresc, Deva	"
19.	Balia Ignác, asesor autorit, tutelară, Deva	activ
20.	Balia Ödön, farmacist, Deva	"
21.	Baló József, inspector șc. regal., Deva	susținător
22.	Balog Dénes, grefier de plasă, Leonic	"
23.	Dr. Balog Pál, medicul șef al Cor. it. Deva	activ
24.	Balogh Antal, Vinerea	susținător
25.	Balogh József, ajutor jude de plasă, Deva	activ
26.	Balomir Ioan, judecător pensionar, Deva	"
27.	Barbu Nicolae, secretar autorit. tutelă, pensionar Orăștie	susținător
28.	Barcsay Árpád, proprietar, Petroșani	activ
29.	Barcsay Béla, pretor, Șoimuș	fondator
30.	Barcsay Kálmán, vicecomite, Deva	"
31.	Barcsay Kálmánné, născută Barcsay Mária, Deva	activ
32.	Barcsay Lajos, proprietar, Bârcea Mare	"
33.	Barcsay Sándorné, născută Rigó Czeczilia, Șoimuș	fondator
34.	Bardócz Gyula, arhivar judecătoresc, Deva	susținător
35.	Bartha Győző, ajutor de pretor, Ilia	activ
36.	Bartsi László, medic orășenesc, Orăștie	susținător
37.	Báár György, proprietar, Lăpușnic	"
38.	Bágya Farkas, proprietar, Râu Alb	fondator
39.	Bágya Károly, proprietar, Râu Alb	"
40.	Bágya Zsigmond, pretor, Orăștie	"
41.	Bálint János, proprietar, Râu Alb	susținător
42.	Bán Lajos, învățător, Izvoarele	"
43.	Bánffy Albert, baron, Cluj	activ
44.	Bánffy Dénes, baron, Pui	"
45.	Bányai Árpád, profesor, Orăștie	"
46.	Bárdosi Szilárd, grefier, Deva	susținător

0	1	2
47.	Bárdossy György, proprietar, Boița	activ
48.	Bartha Lajos, protopop reformat, Turdaș	"
49.	Bázár György, ajutor executor carte funduară, Hațeg	susținător
50.	Beke Dániel, proprietar, Deva	"
51.	Beke Ferenc, funcționar judecătoresc, Deva	"
52.	Beleu Petru, notar, Căstău	"
53.	Benedikty Gábor, proprietar, Băcăia	"
54.	Benedikty József, proprietar, Hunedoara	fondator
55.	Benedikty Margit, Hunedoara	susținător
56.	Benes Gyula, Budapesta	activ
57.	Benke Zsigmond, învățător coordonator, Geoagiu	susținător
58.	Bera Ion, grefier, Hunedoara	"
59.	Bera Lazăr, Mănerău	"
60.	Berceanu Gheorghe, Cugir	"
61.	Berțianu Laurian, notar, Romos	activ
62.	Beregszászy Árpád, ajutor executor carte funduară, Orăștie	susținător
63.	Berey Albert, arhivar judecătoresc, Deva	"
64.	Berindar Petru, Ruda	"
65.	Berivóy László, proprietar, Hunedoara	activ
66.	Bernád Miklós, notar regal, Hațeg	"
67.	Bethlen István, grof, Cluj	"
68.	Bethlen Kamilló, grof, Radna	"
69.	Bethlen Márkus, grof, Teremia	"
70.	Bikfalvi Benjamin, notar orășenesc, Hunedoara	susținător
71.	Bilkei József, comerciant cu cereale, Deva	activ
72.	Biró Miklósné, născută Csuha Melánia, Vințu de Jos	susținător
73.	Bobariu Simion, notar șef, Tebea	"
74.	Bochdanovics György, proprietar, Băcăinți	"
75.	Bodola Zsigmond, lt. maj. Honvezi, Alba Iulia	"
76.	Bója János, Brănișca	"
77.	Bontescu Mihai, avocat pledant, Hunedoara	"
78.	Borbáth József, funcționar pretură, Petroșani	"
79.	Borbáth Mihály, proprietar, Râu Bărbat	activ
80.	Borbáth Vilmos, funcționar pretură, Ilia	susținător
81.	Borbély János, Brănișca	"
82.	Borbély József, grefier, Deva	"
83.	Bordeaux Pál, Hunedoara	activ
84.	Bornemissza János, baron, Cluj	activ
85.	Bornemissza Leopold, baron, Cluj	"
86.	Bornemissza Pál, baron, Apa Lină	"
87.	Bornemissza Tivadar, baron, Ilia	fondator
88.	Bornemissza Tivadarné, Ilia	activ
89.	Boros Elek, judecător regal, Deva	"
90.	Borrha Sabbás, avocat, Hațeg	susținător
91.	Borza Gavrilă, comerciant, Hațeg	activ
92.	Dr. Bottenstein Samu, medic, Petroșani	susținător
93.	Böhm János, ajutor executor carte funduară, Deva	"
94.	Bönyi Kálmán, Petroșani	"
95.	Brády Lipót, proprietar, Brad	activ
96.	Bresztovszky Arthur, percepitor, Deva	susținător
97.	Bria Damian, învățător, Cugir	"
98.	Brúz László, farmacist, Deva	fondator
99.	Bucsi Farkas, notar șef, Silvașu de Sus	susținător

0	1	2
100.	Buda Ádám, funcționar cadastral, Rea	fondator
101.	Buda Elek, proprietar, Vințu de Jos	„
102.	Buda Imre, comisar cadastral, Ruși	activ
103.	Buda Vazul, proprietar, Cosești	susținător
104.	Buda Károly, pretor, Băcia	activ
105.	Budiul Ștefan, Sâncrai	susținător
106.	Budiul Alexandru, notar, Hărău	„
107.	Bura Ábrahám, învățător, Ocolîșu Mic	„
108.	Burecz Károly, preot romano-catolic, Baia de Criș	activ
109.	Csáky Péter, proprietar, Râu Alb	susținător
110.	Csekme Károly, funcționar poștă, Deva	„
111.	Csernátóni – Cseh Lajos, proprietar, Vințu de Jos	„
112.	Cserni József, supraveghetor mină, Ruda	activ
113.	Cibian Simion, învățător, Techereu	susținător
114.	Csóka Antal, ajutor pretor, Vințul de Jos	„
115.	Csonka Béla, executor judecătoresc, Hunedoara	„
116.	Csórány János, învățător, Brănișca	„
117.	Csucs Lajos, Răcăștie	„
118.	Csuk József, maistru turnător, Sebeșel	„
119.	Ciucă Matei, proprietar, Hărău	„
120.	Ciucă Paulin, proprietar, Hărău	„
121.	Ciumaș Samuilă, proprietar, Beriu	„
122.	Csutak Lajos, supraveghetor mină, Ruda	activ
123.	Czainás János, proprietar, Cib	susținător
124.	Czakó Károly, maior de honvezi, Dej	„
125.	Czintai Albert, proprietar, Răcăștie	„
126.	Czura Sándor, funcționar judecătoresc, Deva	„
127.	Dahinten Konrád, comerciant, Orăștie	„
128.	Dáné Károly, avocat, Hațeg	activ
129.	Dănilă Gheorghe, primar, Hunedoara	susținător
130.	Dr. Darvai Móricz, profesor, Deva	„
131.	Dániel Gábor jr. Budapesta	„
132.	Dávid József, proprietar, Deva	„
133.	Deák Antal, Brănișca	„
134.	Deák Gerő, profesor, Orăștie	„
135.	Deák György, Băcăia	„
136.	Demianu Nicolae, preot ortodox, Balșa	„
137.	Demianu Petru, Balșa	„
138.	Dumitru Iosif, notar, Beriu	„
139.	Demeter Mózes, învățător, Hațeg	„
140.	Dima Ion, notar șef, Lupeni	„
141.	Dobay János, primar, Békés – Gyula	„
142.	Dobay Károly, avocat, Deva	„
143.	Dogány Ágoston, învățător, Vețel	„
144.	Dombora László, notar șef, Petroșani	„
145.	Dózsa Dénes, profesor, Orăștie	activ
146.	Draskovics Béla, comerciant, Deva	„
147.	Draskovics József, cărciumar, Zam	„
148.	Drăguțel Teodor, proprietar, Vinerea	susținător
149.	Druhora Gavrilă, învățător, Streisângeorgiu	„
150.	Egyed Mózes, profesor, Panciova	„
151.	Ehrenberg Benő, magaziner de mină, Petroșani	„
152.	Ekkert Mihály, comerciant, Vălișoara	„

0	1	2
153.	Erdélyi Endre, jude regal, Ceacova	susținător
154.	Erdélyi János, Ilia	activ
155.	Dr. Erődy Béla, profesor, Budapesta	susținător
156.	Eszterházy János, grof, Cluj	activ
157.	Eszterházy Miguel, grof, Dej	"
158.	Éder Géza, profesor, Budapesta	"
159.	Fansi Mór, comerciant, Dobra	"
160.	Farkas Árpád, asesor judecătoresc, Geoagiu	susținător
161.	Dr. Farkas Emil, avocat, Budapesta	activ
162.	Farkas Emilné, Budapesta	susținător
163.	Fábián Imre, ajutor de jude de plasă Orăștie	"
164.	Fáy Béla, proprietar, Dédács	activ
165.	Parohia Reformată Râu Alb	"
166.	Fekete Ferencz, proprietar, Jeledinți	susținător
167.	Fekete József, proprietar, Șibot	"
168.	Fekete Károly, notar șef, Râu de Mori	"
169.	Fekete Sándor, notar șef, Jeledinți	"
170.	Ferenczy Gyula, profesor, Deva	"
171.	Filtsch Károly, șef de mină, Govăjdia	activ
172.	Fogarasy Gyula, notar, Șibot	"
173.	Făgărașu Petru, notar șef, Zam	"
174.	Frankovics Lajos, Pui	susținător
175.	Friedmann Albert, Cugir	"
176.	Frischholz Jenő, notar șef, Pui	"
177.	Fugătă Nicolae, notar șef, Luncoiu de Jos	activ
178.	Fulea Ioachim, avocat, Sebeș	susținător
179.	Furka Ferencz, notar șef, Cristur	activ
180.	Fülöp Géza, preot reformat, Orăștie	susținător
181.	Gál Sámuel, preot reformat, Hunedoara	"
182.	Gaiszter Sándor, medic de mină, pensionar, Nojag	"
183.	Gerbert Guido, Petroșani	"
184.	Geréb Béla, lt. maj. honvezi, Tg. Mureș	"
185.	Gerey Lajos, comisar cadastral, Deva	activ
186.	Gergelyi Tamás, întreprinzător particular, Deva	fondator
187.	Gherasim Iacob, proprietar, Deva	activ
188.	Jula Gheorghe, învățător, Cârjiți	susținător
189.	Glück Mór, proprietar, Vințu de Jos	"
190.	Gráczik József, proprietar, Bințiți	activ
191.	Graeser János, proprietar, Vințu de Jos,	susținător
192.	Graffius József, farmacist, Orăștie	"
193.	Grausam Ferencz, măcelar, Petroșani	"
194.	Groszek Ferencz, meșteșugar, Petroșani	"
195.	Grosz Sámuel, ajutor de jude de plasă, Hațeg	"
196.	L. Gyárfás Ferencz, judecător, Deva	"
197.	Györffy Árpád, baron, Bințiți	activ
198.	Györffy Karolina, baronească, Geoagiu	susținător
199.	Györffy Zsigmondné, baroneasă, Bințiți	activ
200.	György Aladár, deputat, Budapesta	susținător
201.	Györke Ferencz, constructor, Petroșani	activ
202.	Haeckel János, comerciant, Orăștie	susținător
203.	Haeda Antal, arhivar judecătoresc, Deva	"
204.	Hajdu Ferencz, profesor, Orăștie	"
205.	Hajdu Márton, funcționar de plasă, Deva	"

0	1	2
206.	Hajduczy József, profesor, Deva	susținător
207.	Halmi Ferencz, proprietar, Deva	"
208.	Halpern Eisig, proprietar, Dobra	susținător
209.	Dr. Hankó Vilmos, profesor, Deva	activ
210.	Hájék Márton, inspector impozite și taxe, Deva	susținător
211.	Hájtman Pál, învățător coordonator, Hunedoara	"
212.	Hegedüs Elek, proprietar, Bârsău	"
213.	Hegedüs Sándor, deputat, Budapesta	"
214.	Hegyesi Károly, arhivar judecătoresc, Deva	"
215.	Hanning György, învățător, Geoagiu	"
216.	Herczeg Ignác, proprietar, Totești	activ
217.	Herlea Procopiu, notar șef, Balomir	susținător
218.	Hermann Róza, învățătoare, Vințu de Jos	"
219.	Herodek Lipót, proprietar hotel, Békés – Gyula	"
220.	Hirsch Adolf, comerciant pentru cărți, Deva	activ
221.	Hollaky Arthur, proprietar, Rapoltu Mare	"
222.	Hollaky Imre, consilier juridic al comitatului, Deva	fondator
223.	Dr. Horváth János, medic practicant, Deva	activ
224.	Horváth Simon, consilier juridic regal, Deva	"
225.	Horváth – Tholdy Lajos, grof, Târnăveni	fondator
226.	Hüll József, consilier principal minier, Nojag	activ
227.	Prima Casă de Economii hunedoreană, Hațeg	fondator
228.	Ignác Ráfael, comerciant, Pui	susținător
229.	Incze János, preot reformat, Orăștie	"
230.	Inkó János, Vața de Jos	"
231.	Issekutz Gergely, comerciant, Deva	activ
232.	Issekutz Pál, comerciant, Deva	activ
233.	Istvánffy Lajos, notar șef, Băcia	susținător
234.	Ivuly Gizella, Buituri	"
235.	Jahn József, judecător, Sibiu	"
236.	Dr. Jancsó Sándor, medic, Ilia	"
237.	Jakab Mózes, preot reformat, Geoagiu	"
238.	Janky György, comerciant, Petroșani	"
239.	Janky Lajosné, soție de mr. honvezi, Tg. Mureș	activ
240.	Jantsovics Emil, avocat, Békés – Gyula	susținător
241.	Ioachim Ilie, preot ortodox, Plosca – Teliuc	"
242.	Jósika Géza, baron, Brănișca	fondator
243.	Jósika Lajos, baronet, Brănișca	activ
244.	Jósika Leo, baron, Jibou	fondator
245.	Jósika Sámuel, baron, Zentelke	"
246.	Jósika Irén, baroneasă, Zentelke	activ
247.	Kalcker Vincze, inspector impozite și taxe, Deva	susținător
248.	Kapcza Gyula, avocat, Orăștie	activ
249.	Kapcza József, notar de plasă, Deva	"
250.	Crăciun Alexandru, notar șef, Ribița	"
251.	Kardos Ferencz, notar șef, Sălașu de Sus	susținător
252.	Kardos József, Pui	"
253.	Kassai Farkas Daniel, mr. de honvezi, Tg. Secuiesc	activ
254.	Kádár Gyula, grefier, Deva	susținător
255.	Kádár Miklos, Alba Iulia	"
256.	Kádár Mózes, Ilia	"
257.	Constantin Gheorghe, notar șef al comitatului, Deva	"
258.	Kelemen Lajos, Hunedoara	activ



0	1	2
259.	Kellemen Lajosné, Hunedoara	susținător
260.	Kemény Elek, pretor, Ilia	"
261.	Kemény Miklós, Sălașu de Sus	activ
262.	Kendeffy Lajos, proprietar, Bretea Mureșeană	"
263.	Kendeffy Sámuel, proprietar, Cârnești	fondator
264.	Kenderessy Farkas, casier șef al comitatului, Deva	activ
265.	Kenderessy Mihály, judecător, Deva	"
266.	Kéméndy István, notar judecătorească, Deva	susținător
267.	Kibédy Lajos, profesor, Deva	"
268.	Kirinyi Lajos, șef de mină, Brad	activ
269.	Kiss Mózes, preot reformat, Mintia	susținător
270.	Kiss Ákos, supraveghetor de mină, Ruda	activ
271.	Klesztinszky N. Alba Iulia	"
272.	Dr. Klumák Adolf, medic militar, Deva	"
273.	Knöpfler Vilmosné, Tg. Mureș	"
274.	Kohn Jónás, proprietar, Ilia	"
275.	Konnert Albert, proprietar, Băcăia	susținător
276.	Kónya József, Budapesta	"
277.	Kónyi József, administrator moșie, Brănișca	activ
278.	Konyó Lőrincz, Brănișca	susținător
279.	Kontz Aladár, grefier, Deva	"
280.	Cornea Ion, notar șef, Sântămărie Orlea	"
281.	Koss József, funcționar minier, Nojag	"
282.	Koszperda Emil, ajutor pretor, Baia de Criș	"
283.	Costea Zaharia, Petroșani	"
284.	Kosztka Alajos, maistru turnător, Govăjdia	"
285.	Kovács Imre, grefier, Deva	"
286.	Kovács Ödön, proprietar, Lunca	"
287.	Kozma Károly, Deva	"
288.	Kozma Mihály, Ribiița	"
289.	Költő Ferencz, funcționar pretură, Geoagiu	"
290.	König Pál, profesor, Deva	"
291.	Körmendy Gyula, medic, Brad	activ
292.	Körösi Miklos, administrator moșie, Mintia	susținător
293.	Crainic Romulus, proprietar, Dobra	"
294.	Krasznay Olivér, adjunct notar șef comitat, Deva	"
295.	Krasznay Pál, mr. honvezi, pensionar	"
296.	Kratzeg Gyula, comisar cadastral, Baia de Criș	"
297.	Král Venczel, inginer, Tg. Mureș	"
298.	Kreffer Mátyás, constructor, Petroșani	"
299.	Crișan Partenie, Brănișca	"
300.	Kun István, deputat, Budapesta	"
301.	Kun Istvánné, Budapesta	"
302.	Kun Kocsárd, grof, Geoagiu	fondator
303.	Kun Robert, profesor, Deva	activ
304.	Kupán Péter, notar șef, Nojag	susținător
305.	Kuun Géza, grof, Mintia	fondator
306.	Ladányi Ádám, proprietar, Hărău	susținător
307.	Lakatos Demeter, notar șef, Gura – Dobra	activ
308.	Lampe Vilmos, funcționar de mină, Petroșani	susținător
309.	Latinák Gyula, Cugir,	"
310.	László Ignác, inginer, Deva	activ
311.	László Zsigmond, profesor, Deva	"

0	1	2
312.	Lázár Árpád, proprietar, Dobra	activ
313.	Lázár Jenő, grof, Mureșeni	fondator
314.	Lázár Farkas, inginer, Deva	activ
315.	Lázár Lajos, deputat, Budapesta	„
316.	Lázár László, proprietar, Lăpușnic	fondator
317.	Lázár Miklós, Cluj	activ
318.	Lázár Pál Oszkár, proprietar, Lăpușnic	fondator
319.	Lázár Vincze, grof, Tg. Mureș	activ
320.	Lăzăriciu Ion, profesor, Deva	„
321.	Lengyel Gergely, farmacist, Deva	fondator
322.	Lengyel József, inspector financiar, Deva	susținător
323.	Levitzy Károly, jude de plasă, Orăștie	„
324.	Lészay János, proprietar, Pui	activ
325.	Dr. Lészay László, medic principal al comitatului Orăștie	„
326.	Loss János, proprietar, Ribîța	„
327.	Lónay Gábor, grof, Fărcădinu de Jos	fondator
328.	Löbl Salomon, proprietar, Dobra	activ
329.	Löwenhardt Sámuel, comerciant, Deva	„
330.	Luther András, casier de mină, Petroșani	susținător
331.	Luther F. Mihály, maistru prelucrare fier, Călan	activ
332.	Maderspach János, proprietar, Hățăgel	„
333.	Maderspach Victor, proprietar, Petroșani	fondator
334.	Mailand Henrik, Rapoltu Mare	susținător
335.	Maier Vazul, ajutor jude, Pui	„
336.	Makray Sándor, proprietar, Vințu de Jos	„
337.	Mara Gheorghe, preot, Densuș	„
338.	Marian Nicolae, funcționar de plasă, Orăștie	„
339.	Mănuțiu Gheorghe, Romos	„
340.	Mark Leopold, proprietar, Vulcan	„
341.	Markotsán Sándor, proprietar, Hărău	„
342.	Markovics Árpád, proprietar, Ceacova	„
343.	Martonosi Elek, Abucea	„
344.	Matusik N. János, director liceu real, Deva	activ
345.	Max Jakob, Râu Alb	susținător
346.	Mátyásovszky József, notar șef. Vulcan	susținător
347.	Mátyás László, Brănișca	„
348.	Meskó Lukács, Pui	„
349.	Mihăilă Ion,	activ
350.	Mihálovics Tóbiás, preot, Vața de Jos	„
351.	Mihályi Béla, judecător, Deva	susținător
352.	Mihăilă Nicolae, protopop ortodox, Brad	activ
353.	Mihu Ioan, proprietar, Vinerea	„
354.	Mihu Ioan Jr. proprietar, Vinerea	„
355.	Mihu Mihai, proprietar, Vinerea	„
356.	Mirthe Lajos, proprietar, Chitid	susținător
357.	Moldovan Dumitru, consilier regal, Trestia	fondator
358.	D-na Moldovan Dumitru, născută Farkas Johanna, Trestia	susținător
359.	Moldovan Isac, comerciant, Deva	„
360.	Moldovan Marcu, notar șef. Petrila	„
361.	Moldovan Safiu, Petrila	„
362.	Moldovan Alexandru, proprietar, Deva	activ
363.	Molnár Géza, judecător, Deva	susținător
364.	Molnár Sándor, inspector șc. adj. Deva	activ

0	1	2
365.	Moțiu Ion, judecător, Deva	susținător
366.	Munteanu Ioan, notar șef. Nădăștia de Jos	activ
367.	Munteanu Alexandru, preot ortodox, Vețel	susținător
368.	Murányi Árpád, învățător, Sebeșel	„
369.	Nagy István, proprietar, Răcășdie	activ
370.	Nagy Laszlo, comisar autoritate tutelară, Deva	„
371.	Nagy Miklós, învățător coordonator, Petroșani	susținător
372.	Nagy Sándor, notar șef. Hășdat	„
373.	Nádasdy Albert, proprietar, Deva	activ
374.	Nádasdy Nándor, ajutor notar șef al comitatului, Deva	susținător
375.	Nandra Gheorghe, ajutor pretor, Leșnic	„
376.	Nemeș Albert, funcționar șef, prefectură, Deva	„
377.	Nemes Ákos, proprietar, Ribîța	„
378.	Nemes János, grof, Cluj	activ
379.	Nemes János, Cluj	„
380.	Nemes Nándor, grof, Budapesta	susținător
381.	Nemes Sámuel, jude de plasă, Hațeg	activ
382.	Németh László, șef autoritate tutelară, Deva	susținător
383.	Nicoară Augustin, Deva	activ
384.	Nicoară Gheorghe, preot ortodox, Deva	„
385.	Nopcsa Elek, baron, Deva	fondator
386.	Novac Ignat, Petroșani	susținător
387.	Olariu Ioanichie, funcționar plasă, Deva	„
388.	Olariu Serafim, Brănișca	„
389.	Orbonás József, ajutor preot, Orăștie	activ
390.	Pădurean Gheorghe, notar șef, Baia de Criș	susținător
391.	Pap Adolf, proprietar, Șoimuș	activ
392.	Pap György, Budapesta	susținător
393.	Pap Jenő, Orăștie	„
394.	Pap Károly, ofițer honvezi, Deva	„
395.	Pop Iuliu, Brad	activ
396.	Pop Petru, preot ortodox, Poiana	susținător
397.	Pascu S. funcționar poștă, Brănișca	„
398.	Pataky János, proprietar, Brad	activ
399.	Pálffy-Daun Lipót, duce, Surány	susținător
400.	Pánkl József, supraveghetor, Brad	„
401.	Papiu Ioan, protopop ortodox, Deva	activ
402.	Păcurariu Abraham, proprietar, Hunedoara	susținător
403.	Păcurariu Daniel, proprietar, Vinerea	activ
404.	Pelger Mihály, Petroșani	susținător
405.	Peovics Elek, Petroșani	„
406.	Dr. Petco Lazăr, avocat, Deva	activ
407.	Péterffy Árpád, proprietar, Vinu de Jos	susținător
408.	Pichler Károly, Petroșani	„
409.	Pietsch Antal, proprietar, Brad	„
410.	Pipoș Lazăr, jude de cerc, Ilia	activ
411.	Piringer József, preot romano-catolic, Petroșani	susținător
412.	Pisó Simion, preot, Brad	activ
413.	Pisztel Márián, șef turnătorie, Cugir	„
414.	Pláner Ferencz, proprietar, Deva	susținător
415.	Pleyel Venczel, șef oficiu poștal, Orăștie	„
416.	Pogány Ádám, comisar autorit. tutelară, Deva	fondator
417.	Pogány György, comitele suprem al Comit. Hunedoara, Deva	„

0	1	2
418.	Ponory Sándor, jude de cerc, Pui	activ
419.	Popescu Francisc, proprietar, Vinerea	susținător
420.	Popovics Dénes, Almașu Mare,	„
421.	Popovici Ioan, notar șef, Balșa	„
422.	Popovici Samuilă, proprietar, Beriu	„
423.	Popper János, Petroșani	susținător
424.	Preda Petru, Petrila	„
425.	Puy Zsigmond, preot, Pui	fondator
426.	Dr. Rakovszky János, medicul combinatului, Călan	activ
427.	Rákosi Miklós, ofițer honvezi, Deva	susținător
428.	Rátz István, Nojag	„
429.	Ráczkővi Ákos, notar șef, Ceru Băcăinți	„
430.	Dr. Reichenberger Zsigmond, medic spital, Deva	activ
431.	Reizner Mózes, proprietar, Ilia	susținător
432.	Réthi János, învățător, Bărsău	activ
433.	Réthi Lajos, inspector școlar șef, Deva	„
434.	Ribiczey Ferencz, avocat, Baia de Criș	susținător
435.	Ribiczey József, Ilia	„
436.	Richter Károly, inspector financiar, Orăștie	„
437.	Rieger János, șef administrație, Sebeșel	„
438.	Rimbás Sándor, notar șef, Băilești	„
439.	Risztó Sándor, proprietar, Deva	activ
440.	Robotin Jolán, Poiana	susținător
441.	Robotin Péter, notar șef, Poiana	„
442.	Rodik István, Petroșani	„
443.	Societatea Minieră 12 Apostoli, Ruda	fondator
444.	Sajóhelyi Frigyes, profesor, Budapesta	susținător
445.	Sándor Domokos, profesor, Cristuru Secuiesc	activ
446.	Sándor János, profesor, Orăștie	susținător
447.	Sándor József, notar public regal, Deva	fondator
448.	Sándor Lajos, preot, Rapoltu Mare	susținător
449.	Sándor Miklos, notarul șef al comitatului, Deva	activ
450.	Scharfschmidt György, șef turnătorie, Zlatna	susținător
451.	Schieszl Károly, șef Oficiu poștal, Baia de Criș	activ
452.	Schindelka Ernő, funcționar minier, Nojag	„
453.	Schmidt József, contabil de bancă, Békés-Gyula	susținător
454.	Sokánder Miklós, notar șef, Deva	„
455.	Scholz Otto, pădurar șef, Hunedoara	activ
456.	Schuller István, învățător, Călan	susținător
457.	Senn Ede, șef de furnal, Călan	activ
458.	Simon Elek, notar șef, Bințiți	susținător
459.	Dr. Sólyom-Fekete Ferencz, președinte tribunal, Deva	fondator
460.	Sóós Antal, profesor, Deva	susținător
461.	Söpkéz Henrik, director judecătore, Deva	„
462.	Spech Károly, maistru turnător, Cugir	activ
463.	Spitzer Sandor, Ilia	susținător
464.	Stanca Abraham, Petroșani	„
465.	Stauber Ferdinánd, Petroșani	„
466.	Steinpöck Frigyes, Cugir	„
467.	Stefan M. inginer minier, Petroșani	„
468.	Stern Gustáv, proprietar, Brănișca	„
469.	Steyrer József, pădurar șef, Baia Mare	activ
470.	Stojka Béla, învățător, Silvașu de Sus	susținător

0	1	2
471.	Stoica Petru, Petroșani	susținător
472.	Straus Adolf, proprietar, Hunedoara	,,
473.	Strausz Nándor, proprietar, Hunedoara	,,
474.	Suba Iosif, învățător, Boșorod	,,
475.	Suc Aron, proprietar, Cseb	,,
476.	Svoboda Péter, Simeria	activ
477.	Szabó József, funcționar minier, Ruda	,,
478.	Szabó Józsefné, Ruda	susținător
479.	Szacsvay Sándor, Hida	activ
480.	Szafa János, Ruda	susținător
481.	Szakács István, notar șef, Brad	,,
482.	Szathmáry György, deputat, Budapesta	activ
483.	Szállasi Ferencz, comerciant, Hunedoara	fondator
484.	Szánthó Károly, notar șef, Peștișu Mic	activ
485.	Casa de Economii Orăștie	,,
486.	Székely Sándor, Bretea Mureșană	susținător
487.	Szentkereszthy György, baron, Valea Lungă	activ
488.	Szentkereszthy Györgyné, baroneasă, Valea Lungă	,,
489.	Szentpéteri Ignác, medicul uzinei, Cugir	,,
490.	Szigethy János, lt. major de honvezi, Deva	susținător
491.	Szilvássy László, proprietar, Bretea Română	fondator
492.	Szítás János, învățător, Deva	susținător
493.	Szöcs Sándor, preot reformat, Deva	activ
494.	Szöts Imre, proprietar, Vințu de Jos	susținător
495.	Szöts Izidor, notar șef, Răchitova	activ
496.	Szűszmann Biber, proprietar, Bobâlna	,,
497.	Tallacsek Ferencz, șef de mină, Petroșani	,,
498.	Tankó János, profesor, Budapesta	susținător
499.	Teleky Gusztávné, grof, Cluj	activ
500.	Teleky Károly, grof, Cluj	,,
501.	Terbocs Bertalan, pădurar șef, Deva	susținător
502.	Téglás Gábor, profesor, Deva	activ
503.	Téglás István, învățător coordonator, Sibiu	susținător
504.	Thoroczkay Venczel, ajutor pretor, Ilia	,,
505.	Tomuța Vasile, proprietar, Vața de Jos	,,
506.	Torma Zsófia, Orăștie	fondator
507.	Tornya Sándor, jude de cerc, Hunedoara	,,
508.	Todor Petru, notar șef, Turdaș	susținător
509.	Tóth László, avocat, Deva	activ
510.	Dr. Tóth Sándor, medic Ilia	susținător
511.	Török Árpád, ajutor pretor, Ponor	fondator
512.	Trifan Ioan, jude de cerc, Geoagiu	susținător
513.	Trifon Samuilă, proprietar, Beriu	,,
514.	Trîmbițaș Ioan, Petroșani	,,
515.	Ugron Gáborné, născută Knöpffler Mariczi, Odorheiu Secuiesc	activ
516.	Ugron Sándor, proprietar, Zau de Câmpie	,,
517.	Uláyn ferencz, proprietar, Ribîța	,,
518.	Unger Károly, învățător, Govâjdia	susținător
519.	Várady Bertalan, preot, Hunedoara	activ
520.	Várady Elek, grefier, Deva	,,
521.	Váradi József, grefier, Deva	susținător
522.	Váradi Antal, supraveghetor mină, Ruda	activ
523.	Velicska Lajos, proprietar, Bobâlna	fondator

0	1	2
524.	Veress József, consilier juridic, Hațeg	susținător
525.	Verzár Rező, Vințu de Jos	„
526.	Véghső Gellért, deputat, Budapesta	activ
527.	Vincze Miklós, ajutor jude de cerc, Baia de Criș	susținător
528.	Vitus Lajos, profesor, Orăștie	„
529.	Vizoly Zakariás, profesor, Panciova	„
530.	Vukovics Geza, Baia de Criș	„
531.	Wahner Robert, Romoșel	„
532.	Walther József, Hunedoara	„
533.	Weiss Károly, profesor, Deva	„
534.	Werner Ferencz, supraveghetor de mină, Ghelar	„
535.	Werner Rudolf, Hărău	„
536.	Wiorel János, proprietar, Șibot	activ
537.	Wirkler János, Șibot	susținător
538.	Wikolinszky Gyula, pădurar, Hunedoara	„
539.	Zatoschil Ferencz, medic de uzină, Ghelar	„
540.	Zeitler Károly, ajutor inspector financiar, Deva	„
541.	Zeyk Antal, proprietar, Vințu de Jos	„
542.	Zeyk Miklos, proprietar, Aiud	activ
543.	Zomor Antal, ajutor jude cerc, Baia de Criș	„
544.	Zudor Elek jr. proprietar, Bințiți	susținător

HTRTÉ, I, p. 175-188

**Tabel nominal cu membrii Comitetului Director al Societății de Istorie  
și Arheologie a Comitetului Hunedoara**

1. Apáthy László, primar, Deva;
2. Balogh József, ajutor jude cerc, Deva;
3. Barcsay Kálmán, subprefect, Deva;
4. Bágy Zsigmond, preot, Orăștie;
5. Bornemisza Tivadar, nobil, Ilia;
6. Buda Adam, comisar cadastral, Rea;
7. Buda Imre, comisar cadastral, Ruși;
8. Dozsa Dénes, profesor, Orăștie;
9. Éder Géza, profesor Budapesta;
10. Flitsch Károly, șef de mină, Govăjdia;
11. Gergelyfi Tamás, întreprinzător particular, Deva;
12. Dr. Hankó Vilmos, profesor, Deva;
13. Hültl József, consilier principal minier, Nojag;
14. Josika Géza, nobil, Brănișca;
15. Josika Lajos, nobil, Brănișca;
16. Kirinyi Lajos, șef de mină, Brad;
17. László Ignác, inginer, Deva;
18. Lazar Farkas, inginer, Deva;
19. Dr. Lészay László, medic, Orăștie;
20. Maderspach Janos, proprietar, Hățăgel;
21. Maderspach Victor, proprietar, Petroșani;
22. Moldovan Dumitru, consilier regal, Trestia;
23. Papiu Ion, protopop ortodox, Deva;
24. Pogány György, comitele suprem al comitatului Hunedoara, Deva;
25. Dr. Reichenberger Zsigmond, medic, Deva;
26. Réthi Lajos, inspector școlar, Deva;
27. Sándor Domokos, profesor, Cristur;
28. Sándor Miklos, notarul șef al comitatului, Deva;
29. Szilvássy László, proprietar, Bretea Română;
30. Szöcs sandor, preot reformat, Deva;
31. Torma Zsafia, Orăștie;
32. Tornya Sándor, jude de cerc Hunedoara.

HTRTE, I, p. 189

**Tabel nominal cu membrii de onoare ai  
Societății de Istorie și Arheologie a Comitetului Hunedoara**

1. Arányi Lajos, Budapesta, 1812 – 1887, prof. univ. medic și arheolog
2. Barabás Miklos, Budapesta, 1810 – 1898, pictor, membru corespondent al Academiei Maghiare;
3. Barițiu Gheorghe, Sibiu, 1812 – 1893, istoric și om politic, membru al Academiei Române, președinte al Secției Istorice a Academiei Române, președintele Academiei Române;
4. Deák Farkas, Budapesta, 1832 – 1888, scriitor și istoric, membru al Academiei Maghiare;
5. Finály Henrik, Cluj, 1825 – 1898, filolog, arheolog, prof. univ., directorul Mizeului Transilvaniei din Cluj;
6. Fraknói Vilmos, Budapesta, 1843 – ?, istoric, secretar al Academiei Maghiare, inspector general al muzeelor și bibliotecilor;
7. Haynald Lajos, Kalocsa, 1816 – 1891, cardinal romano-catolic, geograf și botanist;
8. Henszlmann Imre, Budapesta, 1813 – 1888, arheolog și istoric al artei, membru al Academiei Maghiare;
9. Ipolyi Arnold, Banská – Bystrica, 1823 – 1886, episcop romano-catolic, istoric;
10. Ormós Zsigmond, Timișoara, 1813 – 1894., istoric de artă, membru de onoare al Academiei Maghiare;
11. Pauler Gyula, Budapesta, 1841 – 1903, istoric, membru al Academiei Maghiare;
12. Pulszky Ferencz, Budapesta, 1814 – 1897, arheolog, director al Muzeului Național Maghiar;
13. Pulszky Károly, Budapesta, 1853 – 1899, istoric de artă, fondator și director al Muzeului de Artă Budapesta;
14. Rómer Flóris, Oradea, 1815 – 1889, arheolog, canonic al Episcopiei din Oradea;
15. Salamon Ferencz, Budapesta, 1825 – 1892, născut la Deva, ziarist, estet și istoric, membru al Academiei Maghiare;
16. Szabó Károly, Cluj, 1824 – 1890, istoric și bibliograf, bibliotecar al Muzeului Transilvaniei din Cluj, membru al Academiei Maghiare;
17. Szász Károly, Budapesta, 1829 – 1905, episcop reformat, poet și traducător, membru al Academiei Maghiare;
18. Szilágyi Sándor, Budapesta, 1827 – 1899, istoric, director al Bibliotecii Universitare Maghiare;
19. Deutsch Gy. Dániel, Sibiu, 1817 – 1893, episcop evanghelic, istoric, membru al Academiei Germane;
20. Tréfort Ágoston, Budapesta, 1817 – 1888, publicist, economist și ministru, președintele Academiei Maghiare;
21. Torma Károly, Budapesta, 1829 – 1897, arheolog, profesor universitar.

HTRTÉ, I, p. 173



## ANEXA IV

**Lista achizițiilor și donațiilor pentru muzeu înregistrate până  
la 29 mai 1881**

Nr. crt.	Numele și prenumele	Reședința	Donația sau achiziția	De unde provine
0	1	2	3	4
1.	Solyom - Fekete F.	Deva	3 inscripții	Vețel
2.	Reichenberger Zs.	Deva	3 medalii romane	Bampotoc
3.	Molnár Géza	Deva	1 libertas	Banpotoc
4.	Sándor József	Deva	1 bancnotă Kossuth (1852)	New_york
5.	Barcsay Béla	Șoimuș	1 topor șlefuit	Chimindia
6.	Luca Ștefan	Simeria	1 medalie argint	Simeria
7.	Körösi Miklos	—	1 piatră bazalt pt. moară manuală	Vețel
8.	Moldovan Dumitru	Trestia	Pietre de mină	Trestia
9.	Zudor Elek	Jeledinți	4 medalii romane descoperite în locul „Comoara”, la 1846	Jeledinți
10.	Fogaras Péter	Zam	4 medalii argint 3 bănuți cupru	Zam
11.	Német László	Deva	1 ban de argint Carol al III-lea	Deva
12.	Várady József	Deva	1 medalie argint 1 medalie cupru	—
13.	Trifu Simion	Almașu Mare	5 bucăți argint Leopold I, dintr-o comoară furată	Almașu Mare
14.	Sándor Domokos	Deva	2 bani argint 1 ban cupru	Deva
15.	Sándor Miklos	Deva	1 bancnotă 50 dolari tipărită de Kossuth la New-York	New-York
16.	Kenderessy Mihály	Deva	1 bancnotă 5 forinți tipărită de Kossuth	—
17.	Tornya Sándor	Hunedoara	1 teracotă cu capul lui Mithras	Grădiște
18.	Tornya Sándor	Hunedoara	4 bani polonezi	Grădiște
19.	Nemes Sámuel	Hațeg	1 opaiț roman	Grădiște
20.	Balog Sándor Jr.	Petroșani	1 medalie romană	Cetatea Bolii
21.	Buda Elek	Vințu de Jos	1 colecție bancontele Kossuth	—
22.	Fekete Ferencz	Jeledinți	115 medalii mai vechi și mai noi 32 medalii de cupru	—
23.	Beregszászi Árpád	Orăștie	1 medalie de argint	—
24.	Mátyás László	Brănișca	1 fragment de cântar din aur (1738)	—
25.	Torma Zsófia	Orăștie	Obiecte neolitice	Turdaș, Valea Nandului, Nandru
26.	Székely Sándor	Bretea Română	2 medalii romane de argint	Chitid
27.	Székely Sándor	Bretea Română	1 colecție de bancnote Kossuth	—
28.	Budiul Alexandru	Hărbău	1 monedă greacă 40 buc. de monede de cupru	—
29.	Barcsay Kálmán	Deva	2 monede de argint	Bretea Mare
30.	Benedikt József	Hunedoara	2 talere prusace (1676-1677) 1 monedă grecească argint 1 libertas argint	—
31.	Kapcza Gyula	Orăștie	1 monedă Leopold I	—
32.	Lönhat ?	Băița	1 medalie argint romană	Băița
33.	Kirinyi Lajos	Brad	2 monede Gordianus 1 monedă Al. Severus	Ruda

0	1	2	3	4
34. Rignath Lajos	–	1 camee		–
		3 inscripții romane		
35. Pogany György	Deva	1 medalie jubiliară semicentenar		–
		Academia Magiara		
36. Buda Ádám	Rea	12 monede romane argint romane		Grădiște
37. Un negustor grec	Hațeg	12 medalii argint		Grădiște
38. Achiziție	–	50 monede argint		Grădiște
39. Lengyel Gergely	Deva	1 dulap vitrină ptr. păstrarea obiectelor		–
40. Gergelyfy Tamás	Deva	1 dulăpior ptr. monede		–

HTRTE, I, p. 162-163

## ANEXA V

Lista achizițiilor și donațiilor pentru Biblioteca Societății  
înregistrate până la 29 mai 1881

Nr. crt.	Numele și prenumele	Donația
0	1	2
1.	Solyom - Fekete Ferencz	Kossuth Lajos, „ <i>Irataim</i> ” (Scrieri)
2.	Kuun Géza	„ <i>Codex Cumanicus</i> ”
3.	Ministerul Învățământului și Cultelor	Desjardins Ernő, „ <i>A magyar nemzeti múzeum római fölratos emlékei</i> ” (Inscripțiile romane din colecția Muzeului Național Maghiar)
4.	Ministerul Învățământului și Cultelor	Copii după operele lui Albrecht Dürer
5.	Torma Károly	Torma Károly, „ <i>Limes Dacicus felsőrésze</i> ” (Partea superioară a Limesului Dacic)
6.	Lázár Lipot	4 volume rare prin vechime, fără toaie de titlu și copertă
7.	Balogh József	15 volume neprecizate
8.	Magyar Kárpát egyesület (Societatea Maghiară „ <i>Carpați</i> ”)	35 de volume diferite Paier Hugo, „ <i>Bibliotheca Carpatica</i> ”

HTRTÉ, I, P. 164-165

**LA SOCIÉTÉ D'HISTOIRE ET D'ARCHEOLOGIE DU COMITAT HUNEDOARA.  
LES PREMIERS ANNES DE L'ACTIVITÉ (1880 – 1881)**

**Resumé**

L'activité pendant une année, le mois de mai 1880 et le 29 mai 1881 de la Société d'Histoire et d'Archéologie du Comitat de Hunedoara a été complexe et multiple.

Premièrement est situé l'activité scientifique, par l'archéologie, l'histoire et de l'histoire de la nature et par l'impression de la première revue de la société.

Dans le domaine de l'archéologie a été évidencié la contribution de Zsófia Torma qui s'est occupé de la période néolithique en Transylvanie, intégré dans le néolithique du centre et de l'est de l'Europe. Également est situé Gábor Téglás, qui a effectué de recherche archéologiques, constamment, dans les divers lieux du comitat où on supposait qu'il y a „les points archéologiques”.

De points de vue scientifique, dans le domaine de l'histoire il a été remarqué aussi, Géza Kuun, qui a été orientaliste. Alors on peut dire que en entre de controverses politiques, nationales ou religieux, l'activité de la société a été subordonnée à l'activité scientifique.

Une autre direction de l'étude d'histoire a été le Moyen Âge avec les domaines auxiliaires – le sigillographie, l'héraldique – par Ferencz Sólyom-Fekete et Sándor Tórnya. Sándor Tórnya a effectué en généralement, une activité scientifique, mais Ferencz Sólyom-Fekete, Robert Kun et Lajos Rethi, ils ont subordonné leurs activités à la politique, donc l'activité de la Société a été quelque fois dénaturé, au contraire de l'affirmation de Robert Kun, le secrétaire de la société, qui soutenait que la société il faut et veut se tenir loin de controverses politiques et nationales, pourtant leurs attitude a infirmé l'affirmation.

Il a été remarqué la position de Gheorghe Barițiu qui a demandé aux Roumains de Hunedoara de collaborer avec la société, dans le domaine scientifique et son appel a eu un bon résultat.

L'histoire de la nature a fait heureusement, une distance entre la science et la politique. Dans ce domaine s'est évidencié Adam Buda.

Un bon résultat de la société a été l'impression du premier volume de l'annuaire, par les préoccupations de Robert Kun et les articles sur l'activité de la société qui ont été imprimés dans le journal „Hunyad”.

Pendant le premier année de l'activité, malgré des efforts de ses membres et des autorités du temps, par exemple le comte suprême György Pogány, il n'a pas été possible de trouver un siège pour le musée de la société. En ce qui concerne la bibliothèque, un problème complémentaire, a obtenu des importantes donations.

Beaucoup de préoccupations ont eu les membres de la société pour conserver les monuments historiques notamment: l'amphithéâtre de Grădiște (Ulpia Traiana Sarmisegetusa), le Château des Corvins et la Citadelle de Deva.

L'activité de la société a été rependue sur un grand territoire parce que beaucoup de membres étaient de divers localités situés en outre des frontières du comitat de Hunedoara.

Beaucoup de membres étaient des intellectuels roumains.

En conséquence, on peut dire que l'activité de la Société d'histoire et d'archéologie du comitat de Hunedoara a eu de bons résultats dans le domaine de la science.